

Temaplan arbeid og aktivitet 2019-2022

**«Jeg savner å føle mestring, å lage noe,
lykkes med noe, oppleve noe»**

Mann 37 år uten arbeid og aktivitet

Vedtatt 20.02.19, komsak 8/19

Levanger
kommune

Innhold

1.	<u>FORMÅLET MED PLANEN</u>	<u>3</u>
2.	<u>BETYDNINGEN AV ARBEID OG AKTIVITET FOR SAMFUNNSUTVIKLINGEN</u>	<u>4</u>
3.	<u>SAMFUNNSMÅL</u>	<u>6</u>
4.	<u>MÅLEINDIKATORER</u>	<u>7</u>
5.	<u>STRATEGIER</u>	<u>8</u>
6.	<u>TILTAKSPLAN 2019-2022</u>	<u>9</u>
1.	<u>DRIFTSTILTAK</u>	<u>9</u>
2.	<u>INVESTERINGSTILTAK</u>	<u>15</u>
7.	<u>INNSPILL TIL ANDRE TEMAPLANER</u>	<u>16</u>
1.	<u>INNSPILL TIL TEMAPLAN REKRUTTERING OG KOMPETANSE I HELSE OG OMSORG (UNDER UTARBEIDELSE)</u>	<u>16</u>
2.	<u>INNSPILL TIL BOLIGSOSIAL HANDLINGSPLAN 2016-2019:</u>	<u>17</u>
3.	<u>INNSPILL TIL KOMMUNEDELPLAN KULTUR 2015-2022:</u>	<u>17</u>
8.	<u>SAMFUNNSANALYSE</u>	<u>18</u>
9.	<u>RAMMER OG KUNNSKAPSGRUNNLAG FOR PLANEN</u>	<u>25</u>

1. FORMÅLET MED PLANEN

Temaplan arbeid og aktivitet skal legge til rette for at innbyggere opplever mestring og en meningsfull hverdag gjennom tilrettelagt arbeid og aktivitet. Målgruppen for planen er innbyggere 18-100 år som har behov for tilrettelagt arbeid eller tilrettelagt aktivitet. Tilrettelagt i denne sammenheng betyr at den enkelte har behov for større støtte og tilrettelegging i arbeidet eller aktiviteten enn det som er mulig i ordinært arbeidsliv og generelle aktivitetstilbud. Innenfor målgruppen er det stor variasjon i type funksjonsnedsettelse og stor variasjon i behovene hos den enkelte.

Tilbudene er varierte, fra kommunale tilbud som krever vedtak til gratis tilbud i regi av frivilligheten. Planen skal bidra til et godt samarbeid mellom kommunen og frivillige lag og organisasjoner, på området tilrettelagt arbeid og aktivitet. Derfor er samarbeidet mellom kommune og frivillighet spesielt vektlagt.

Intervju med mann tidlig i 30 årene og hans primærkontakt beskriver kompleksiteten i behovene:

«Hans helsemessige utfordringer og utviklingshemming gjør at det er det spontane som fungerer best. NN har et stort bistandsbehov og det er i dag ansatte som tar han med på aktiviteter. Tilrettelagt aktivitet i store grupper fungerer erfaringsmessig ikke godt, derfor er ansatte stadig på utkikk etter andre muligheter. Dette fordi NN trenger mer aktivitet og variasjon enn det han får i dag, i perioder der helsa hans tillater det.»

Rammene for temaplanen er gitt i lovverk, offentlige meldinger, utredninger og planer, som Lov om kommunale helse- og omsorgstjenester, St. meld. nr. 29 (2012-2013) Morgendagens omsorg, NOU 2016:17 og Demensplan 2020. Temaplan arbeid og aktivitet inngår i kommunens plan- og styringssystem og omhandler samfunns mål, strategier og tiltak for planområdet. Planen bidrar til gjennomføring av strategier i Kommuneplanens samfunnsdel og Kommunedelplan helse og omsorg, og bidrar til at kunnskap om tilrettelagt arbeid og aktivitet inngår i beslutningsgrunnlaget for revidering av overordnede planer og økonomiplanen. Rammer og kunnskapsgrunnlag kan sees gjennom lenker og fotnoter i kapittel 10. I planprosessen er det blant annet gjennomført intervjuer med innbyggere, og utdrag og sitater fra disse er vist i plandokumentet.

NN forteller at han savner en form for jobb og at en fleksibel jobb der han kan komme og gå etter dagsformen, kunne ha passet for ham

Mann 37 år uten arbeid og aktivitet

2. BETYDNINGEN AV ARBEID OG AKTIVITET FOR SAMFUNNSUTVIKLINGEN

Levanger kommune sin visjon er «Livskvalitet og vekst» og kommunedelplan for helse og omsorg heter «Mestring for alle». Deltagelse i arbeid- og aktiviseringstilbud er grunnleggende for å fremme livskvalitet, god helse, vekst og mestring i hverdagen. I en undersøkelse gjennomført av TNS Gallup på vegne av Helsedirektoratet svarer 96 % at arbeid var viktig for deres psykiske helse, kun det å ha et hjem og nær familie blir ansett som viktigere¹. I følge St.meld. nr. 40, 2002-03 er arbeidslivet en av de mest sentrale inngangsportene til fellesskap og deltagelse i samfunnet. Gjennom meningsfylt aktivitet bidrar arbeidsplassen til økt livskvalitet. Nasjonalt Kompetansesenter for utviklingshemming (2017) påpeker at arbeid og aktivitet gir mening og tilhørighet i hverdagen, og gir mulighet til å være kreativ, skape og produsere. Arbeidsplassen er også en arena for personlig utvikling og læring, og gir mulighet til å utvikle vennskap med andre mennesker.

¹ Helsedirektoratets artikkel av 06.11.2017

Mennesker uten mulighet til å konkurrere på det ordinære arbeidsmarkedet kan ha behov for varig tilrettelagt arbeid eller tilrettelagt aktivisering. Betydningen for den enkeltes hverdag, helse og livskvalitet er like stor, uavhengig av om arbeidet er i det ordinære arbeidsmarkedet, er varig tilrettelagt eller har aktivisering som hovedfokus.

Målgruppen for denne planen er innbyggere som på grunn av helsesituasjonen i lengre perioder eller varig ikke er i stand til å konkurrere om jobber i ordinært arbeidsliv, eller delta på ordinære fritids/aktivitetstilbud. Lav tilgang til tilrettelagt arbeid og aktivitet vil kunne føre til forverring i den enkeltes fysiske og/eller psykiske helsesituasjon, tilbakefall til rusbruk, ensomhet og sosial isolasjon og økt behov for helsetjenester.

For pårørende med hjemmeboende familiemedlemmer i målgruppene vil arbeids- og aktivitetstilbud ha en avlastende effekt, som blant annet kan bidra til at eldre innbyggere kan bo lengst mulig hjemme. Dette betyr at tilgang til tilrettelagt arbeid og aktivitet er svært viktig for den enkelte innbygger i målgruppene, pårørende og for samfunnsutviklingen.

«Det er beroligende med uteliv og dyr, jeg tror det enkle friluftslivet kan passe for meg.»

Mann 37 år

Det er spesielt en type tilbud NN og pårørende savner og det er muligheten for fysisk aktivitet, og ikke minst frisk luft og dagslys.

Eldre kvinne med demens bosatt på helsetun

3. SAMFUNNSMÅL

- Alle innbyggere i Levanger kommune opplever mestring og sosial samhörighet, og tar ansvar for egen og andres livskvalitet, helse og utvikling.
- Alle innbyggerne i Levanger opplever et variert tilbud av aktiviteter i regi av frivilligheten og kommunen. Samfunnet er slik at alle kan medvirke og delta i arbeidslivet og i meningsfull aktivitet
- Kommunens tjenester utvikler verdier, kompetanse og arbeidsmetoder med utgangspunkt i den enkeltes mestringsevne og behovet for meningsfull aktivitet.
- Et systematisk og målrettet samarbeid mellom kommunen og frivilligheten har bidratt å mobilisere de mange ressursene som finnes i lokalsamfunnene. Synliggjøring av frivillighetens tilbud og samarbeidsaktiviteter mellom frivilligheten og kommunen har gitt mangfold, utvikling og nyskaping. Frivilligkontakter, Frivilligkoordinator og øvrige ansatte i kommunen bidrar til det gode samarbeidet med frivilligheten.
- Frivillige har god oversikt over aktiviteter de kan bidra til. Digitale verktøy og møteplasser bidrar til at samhandlingen mellom frivillige og kommunen blir enda bedre.
- Barn og ungdom introduseres til frivillig arbeid blant annet via Livsgledebarnehage, valgfaget i ungdomsskolen «Innsats for andre», og systematisk samarbeid mellom oppvekst, kultur og helse, videregående skole og frivilligheten.

4. MÅLEINDIKATORER

- Antall personer med kommunale arbeids og aktiviseringstilbud.
- Antall Aktivitetsgrupper som støttekontakttjeneste.
- Antall personer med varig tilrettelagt arbeid i ordinær virksomhet, med og uten vedtak fra Nav.
- Antall frivilligkontakter.
- Antall avdelinger som innfører/satser på musikkbasert miljøbehandling.
- Antall personer som årlig deltar på Arbeid for stønad og effekt på sosialhjelpsbudsjettet.
- Antall samarbeidsprosjekt mellom kommunen og frivilligheten.
- Antall personer med varig tilrettelagt arbeid hos arbeidsmarkedsbedrift f.eks. Leva Fro

5. STRATEGIER

Temaplanen har tatt utgangspunkt i Kommunedelplan helse og omsorg 2015-2030 sine hovedstrategier, og knyttet strategiene til temaplanens formål.

- ***Mestring og mening – hele livet, med tilrettelagt arbeid og aktivitet som mestringsarena.***
- ***Mobilisere og engasjere samfunnets omsorgsressurser, gjennom systematisk samarbeid med frivillige lag og organisasjoner***
- ***Framtidsrettede og bærekraftige tjenester, gjennom utvikling av varierte støtte- og treningskontakttjenester***
- ***Systematisk og kontinuerlig utvikling, innovasjonsarbeid og kompetanseheving.***

«Det viktigste for å beholde fornøyde frivillige er at de blir sett, hørt og behandlet med respekt for den jobben de gjør.»

Nasjonal strategi for frivillig arbeid på helse- og omsorgsfeltet (2015–2020)

6. TILTAKSPLAN 2019-2022

Tiltaksplanen er basert på kartleggingsprosessen og etterfølgende samfunnsanalyse beskrevet i kapittel 8. Arbeids- og kartleggingsprosessen for temaplanen er nærmere beskrevet i lenkedokumentet Arbeids- og kartleggingsprosess i forbindelse med Temaplan Arbeid og aktivitet.

6.1 Driftstiltak

Strategier i Kommuneplanens samfunnsdel			Tiltak Beskrivelser i lenket dokument	Kostnad mill. kr.				Finansiering av helårsvirkning mill. kr.		
Sikre et bærekraftig samfunn	Prioritere en god start og mestring hele livet	Skape rause og robuste livsmiljøer		2019	2020	2021	2022	Omstilling drift	Ekstern finansiering	Økono mi-plan
Strategi 1: Mestring og mening – hele livet, med tilrettelagt arbeid og aktivitet som mestringsarena										
			Utvikle driften av en kommunalt eiet «gårds»arena med tilbud om friluft-, naturopplevelser, kontakt med dyr og gårdsrelaterte arbeidsoppgaver. Tilbudet gis innbyggere som ikke kan nyttiggjøre seg eksisterende kommunale tilbud, samt andre med behov for denne typen aktivitet.	X						
			Evaluerer drift/bruk av fløy C på Staup Helsehus, dette inkluderer en vurdering av fremtidig bruk av lokalene til aktiviteter for målgruppen.							

Strategier i Kommuneplanens samfunnsdel			Tiltak Beskrivelser i lenket dokument	Kostnad mill. kr.				Finansiering av helårsvirkning mill. kr.		
---	--	--	--	----------------------	--	--	--	---	--	--

Sikre et bærekraftig samfunn	Prioritere en god start og mestring hele livet	Skape rause og robuste livsmiljøer		2019	2020	2021	2022	Omstilling drift	Ekstern finansiering	Økono mi-plan
			Vurdere bedre egnede lokaler for Dagtilbud for eldre. Se på muligheter for bedre utnyttelse av kompetanse og ressurser	X				X		
			Planlegge økt kapasitet i det kommunale arbeids- og aktivitetstilbudet til personer med demens bosatt utenfor helsetun/ omsorgssenter. Tett samarbeid med frivilligheten og brukermedvirkning må vektlegges.	X				X		
			Etablere en tverrfaglig gruppe for å vurdere tiltak som skal tilby ungdommer med uføretrygd varig tilrettelagt arbeid i Levanger kommunes ordinære virksomhet, og næringslivet forøvrig.	X						
			Gi beboere i omsorgssenter og helsetun tilbud om og tilgang til aktiviteter der de bor, gjennom riktig kompetanse og arbeidsmetoder	X						

Strategier i Kommuneplanens samfunnsdel	Tiltak Beskrivelser i lenket dokument	Kostnad mill. kr.	Finansiering av helårsvirkning mill. kr.
---	--	----------------------	---

Sikre et bærekraftig samfunn	Prioritere en god start og mestring hele livet	Skape raue og robuste livsmiljøer		2019	2020	2021	2022	Omstilling drift	Ekstern finansiering	Økonomi-plan
			Utrede opprettelse av et aktivitetshus som er stort nok til å romme både lavterskel og vedtaksbaserte aktiviteter, uavhengig av funksjonsnedsettelse og alder. Utredningen bør også vurdere inkludering av Frivilligsentralen.		X					
			Utrede opprettelse av et Jobbhus. Jobbhuset kan omfatte arbeid for stønad. Jobbhuset kan være et separat hus eller en del av et større hus, f.eks et aktivitetshus							
			Styrke Arbeid for stønad ved å knytte tiltaket tettere til kommunens øvrige arbeids- og aktivitetstilbud. Vurdere organisasjonsmessig tilhørighet og effektiv ressursutnyttelse.	X						
Strategi 2: Mobilisere og engasjere samfunnets omsorgsressurser gjennom systematisk samarbeid med frivillige lag og organisasjoner										
			Gjennomføre årlige dialogmøter og samarbeidsmøter med frivilligheten. Sees i sammenheng med områder for samspill.							

Strategier i Kommuneplanens samfunnsdel	Tiltak Beskrivelser i lenket dokument	Kostnad mill. kr.	Finansiering av helårsvirkning mill. kr.
---	--	----------------------	---

Sikre et bærekraftig samfunn	Prioritere en god start og mestring hele livet	Skape raue og robuste livsmiljøer		2019	2020	2021	2022	Omstilling drift	Ekstern finansiering	Økonomi-plan
			Etablere frivilligkontakter, og implementere arbeidet som utføres av Frivilligkontakter i daglig drift.							
			Gjennomføre systematiske nettverksmøter mellom Frivilligkoordinator Kulturenheten og Frivilligkontaktene i Helse og omsorg.	X						
			Utarbeide skriftlige oversikter over samarbeidsaktiviteter med frivilligheten, på avdelingsnivå.	X						
			Utforske områder for samspill mellom kommune og frivillighet, med mål å rekruttere til frivillig innsats.	X						
			Kartlegge sammen med utvalgte frivillige lag/organisasjoner konkrete aktiviteter som har utfordringer med transport, og foreslå mulige løsninger på transportutfordringen. Kartlegging sees i sammenheng med dialogmøter.							

Strategier i Kommuneplanens samfunnsdel	Tiltak Beskrivelser i lenket dokument	Kostnad mill. kr.	Finansiering av helårsvirkning mill. kr.
---	--	----------------------	---

Sikre et bærekraftig samfunn	Prioritere en god start og mestring hele livet	Skape raue og robuste livsmiljøer		2019	2020	2021	2022	Omstilling drift	Ekstern finansiering	Økonomi-plan
			Kommunens totale lokaler må gjøres tilgjengelig for frivillige lag, organisasjoner og innbyggere, gjennom et bookingsystem. Sees i sammenheng med Plan for utleie av kommunale bygg.	X						
Strategi 3: Framtidsrettede og bærekraftige tjenester, gjennom utvikling av varierte støttekontaktjenester, inkludert treningskontaktjenester										
			Etablere Koordinator for støttekontakttjensten Sees i sammenheng med HOT-organisering	X						
			Opprette aktivitetsgrupper som tilbud i støttekontakttjenesten							
			Utvide målgruppen for treningskontakt, i samsvar med gjennomført prosjekt med ungdom i alderen 13-18 år. Sees i sammenheng med mandat Frisklivsentralen og revidering av kommunedelplan							
Strategi 4: Systematisk og kontinuerlig utvikling, innovasjonsarbeid og kompetanseheving										
			Opplæring i Musikkbasert miljøbehandling. Tiltaket innarbeides i	X						

			Systematisk erfaring og kompetanseoverføring i musikkbasert miljøarbeid, mellom kommunale avdelinger. Starte med Ytterøy helsetun	X						
			Kursing av Frivilligkontakter i samsvar med Nasjonal strategi for frivillig arbeid på helse- og omsorgsfeltet. I 2018 har 5 Frivilligkontakter fullført kurs.							
Strategier i Kommuneplanens samfunnsdel			Tiltak Beskrivelser i lenket dokument	Kostnad mill. kr.				Finansiering av helårsvirkning mill. kr.		
Sikre et bærekraftig samfunn	Prioritere en god start og mestring hele livet	Skape rause og robuste livsmiljøer		2019	2020	2021	2022	Omstilling drift	Ekstern finansiering	Økonomi-plan
			Systematisk kompetanseoverføring fra etablerte Frivilligkontakter til nye Frivilligkontakter.	X						
			Systematisk opplæring av nye støttekontakter og tilby jevnlig samlinger for støttekontakter.	X						
			Tilby årlig fagsamling for veilederne til støttekontaktene	X						
			Inkludere frivilligheten i fagdager/kurs, og tilby veiledning i konkrete saker	X						

6.2 Investerings tiltak

Strategier i Kommuneplanens samfunnsdel			Tiltak Beskrivelser i lenket dokument	Kostnad (mill. kr.)				
Sikre en bærekraftig politikk	Prioritere en god start og mestring hele livet	Skape rause og robuste livsmiljøer		Samlet kostnad	2019	2020	2021	2022
Strategi 1: Mestring og mening – hele livet, med tilrettelagt arbeid og aktivitet som mestringsarena								
			Drift av kommunalt eiet arena med tilbud om friluftsliv, naturopplevelser, kontakt med dyr og gårdsrelaterte arbeidsoppgaver. Tilbudet gis innbyggere som ikke kan nyttiggjøre seg eksisterende kommunale tilbud, samt andre med behov for denne typen aktivitet. Ledergruppen utpeker en gruppe som skal arbeide med oppstart og anslå kostnader					
			Utrede flytting av Dagtilbudet for eldre til andre lokaler.					
			Utrede etablering av Aktivitetshus					

7. INNSPILL TIL ANDRE TEMAPLANER

7.1 Innspill til Temaplan Rekruttering og kompetanse i helse og omsorg (under utarbeidelse)

Musikkbasert miljøbehandling: Erfaringene fra Ytterøy Helsetun har vist at kompetanseheving innenfor demensomsorg og musikkbasert miljøbehandling, har vært avgjørende for utviklingen av meningsfulle aktiviteter for beboerne, både individuelt og gruppe. Å bruke kulturelementer i utvidet omsorg kan bidra til helse, verdighet og livskvalitet². For å øke omfanget av meningsfull aktivitet i omsorgssenter og helsetun i vår kommune er det viktig å fortsette den systematiske opplæringen av ansatte innenfor demensomsorg og musikkbasert miljøbehandling. Kompetanseheving kan skje ved kompetanseoverføring fra Ytterøy Helsetun og ulike typer kurs/utdanning. Opplæring i Musikkbasert miljøbehandling tilbys både gjennom ABC moduler, samlingsbaserte kurs og som universitetsstudie. Musikkbasert miljøbehandling er forankret i St.meld. nr 29 (2012-2013) Morgendagens omsorg og i St.meld 15 (2017-2019) Leve hele livet. Kommunen kan søke Fylkesmannen om støtte til opplæring via Kommunalt kompetanse og innovasjonstilskudd. Mer informasjon om musikkbasert miljøbehandling finnes i Kapittel 9: lenkedokumenter. I tillegg er det nylig utarbeidet ABC moduler knyttet til utviklingshemming og velferdsteknologi som er relevante for planområdet.

Støttekontakttjenesten: Det må tas i bruk flere løsninger for rekruttering av støttekontakter. Det er også behov for nye rekrutteringsgrunnopplæring av nye støttekontakter, jevnlig oppfriskningssamlinger, samt årlige fagsamlinger for ansatte som er veiledere for støttekontakter.

Inkludering av frivilligheten: Kartleggingen i forbindelse med temaplanen viser at frivilligheten etterlyser veiledning fra kommunalt ansatte og kompetansepåfyll. Det er derfor nødvendig å inkludere frivilligheten på utvalgte fagdager/kurs, samt veiledning i konkrete saker.

² Rapport «Itjåå tvil. Det virke!» 2014 Wollan, Gjermund

2. Innspill til Boligsosial handlingsplan 2016-2019:

Boligsosial handlingsplan 2016-2016 peker på at «boliger må ha nærhet til skoler, barnehager, butikker, møteplasser og kulturaktiviteter, transport og gang- og sykkelveier» og at «fremtidens utfordringer innenfor helsesektoren krever økt samordning mellom boligsosiale innsatser og øvrig tjenestetilbud». Dette er tema som berører planområde arbeid og aktivitet, og er viktige forutsetninger for deltagelse i arbeid og aktivitet.

3. Innspill til Kommunedelplan Kultur 2015-2022:

Planområde arbeid og aktivitet har flere krysningspunkter med Kommunedelplan Kultur. Helse og omsorg deltar i ressursgruppe for kultur og helse sammen med Kultur. Levanger kommune deltar i partnerskapet som står bak Nasjonalt kompetansesenter for kultur, helse og omsorg. Det er viktig med dialog i planprosesser, og Frivilligkoordinator har vært medlem i arbeidsgruppen for temaplan arbeid og aktivitet. Frivilligkoordinatoren er viktig for helse og omsorg, både som kunnskapsbase og pådriver for ledernivået, og veileder for frivilligkontakten i hver enkelt avdeling. Frivilligkontakter i Helse vil bidra til at det blir flere avtaler med frivilligheten på avdelingsnivå. I planprosessen er det testet ut dialogmøte som samhandlingsverktøy med frivilligheten, og deltagerne ga gode tilbakemeldinger på dialogmøte som verktøy.

«Det hadde vært bra om flere hadde tatt i bruk Audun Myskjås filosofi.» Pårørende til eldre kvinne med demens

(Audun Myskja har vært sentral i utviklingen av Musikkbasert miljøbehandling. I dag er det kun Ytterøy Helsetun som systematisk benytter denne metodikken i Levanger kommune.) [Film: Innblikk i miljøbehandling med integrert bruk av musikk, sang og bevegelse](#)

8. SAMFUNNSANALYSE

Med utgangspunkt i Planstrategien beskrives her det som vurderes som de mest sentrale utfordringene og mulighetene knyttet til tilrettelagt arbeid og aktivitet. Utfordringene påvirker hverandre, og er til dels overlappende.

Framtida

Levangers folketall øker og utbedring av infrastruktur vil knytte Innherred tettere til Trondheim, og dette vil bidra til at Levanger blir en enda mer attraktiv kommune å bo i. Fremtiden til næringslivet, utdanningsinstitusjoner og sykehuset Levanger vil også spille inn på folketall i fremtiden.

Målgruppen for temaplanen er blant annet innbyggere med uføretrygd, som har behov for tilrettelagt arbeid og aktivitet. Statistikk fra Nav viser at andelen av befolkningen på Levanger med uføretrygd har holdt seg stabilt de siste tre årene og Levanger skiller seg ikke ut negativt sammenlignet med andre byer i norddelen av fylket. Pr 310318 er andelen i landsgjennomsnittet 9,7% og Levanger har en andel på 10,5% (Nav).

Dialogmøte 1. mars 2018

Eksempler på innspill på dialogmøtet:

«Frivilligheten trues av «alderdom/forgubbing»

«Samarbeidet med frivilligheten må bli bedre.»

«Sett pris på de frivillige – si takk for hjelpen!»

«Sats mer på fysisk aktivitet og naturopplevelser.»

«Tenke aktiviteter både dagtid/ettermiddag/kveld.»

«Styrk samarbeidet med barnehage/skole/videregående skole.»

Det er ulike årsaker som fører til uføretrygd, og her det er skille mellom yngre og eldre. Tall for hele landet viser at pr 31.12.14 i aldersgruppen 18-39 år, hadde 60,1% psykisk lidelse eller atferdsforstyrrelse som primærårsak til uførhet, mens tallet for alle med uføretrygd var 34,8%. Sykdommer i muskel-skjelettsystemet er primærårsak i 28,5% av alle vedtak, mens for aldersgruppen 18-39 år utgjør dette kun 5,6%³. Dette betyr at forebyggende tiltak knyttet til barn og unges psykiske helse er veldig viktig, og at tilbudet om tilrettelagt arbeid og aktivitet i fremtiden må ha større bredde enn i dag for bedre å favne yngre med psykiske lidelser eller atferdsforstyrrelser.

Eldrebølgen er mye omtalt og den treffer også Levanger. Den vil føre til at andelen eldre av befolkningen øker, og dermed en økning i antall eldre med demenssykdommer og andre somatiske sykdommer. Kommunedelplan for helse og omsorg 2015-2030 Mestring for alle viser framskrevet økning i antall demente i årene frem til 2040. I tillegg utfører Nasjonal kompetansetjeneste for aldring og helse i perioden 2016-2020 en undersøkelse av forekomsten av demens i Norge. Dette vil gi mer pålitelige forekomsttall for Norge.

Regjeringens dokument Demensplan 2020 fremmer forslag til endring av helse- og omsorgstjenesteloven som forutsetter en plikt for kommunene til å tilby et dagaktivitetstilbud til hjemmeboende personer med demens, gjeldende fra 2020. Dette betyr at kommunen må styrke aktivitetstilbudet sitt i omsorgssenter og helsetun slik at flest mulig får tilbud om aktivitet der de bor. Innbyggere som bor utenfor omsorgssenter og helsetun vil ofte være avhengig av tilrettelagt skyss for å delta på aktiviteter, og de kan delta på aktiviteter i et omsorgssenter/helsetun eller i egne dagtilbud. Det er også viktig å tenke aktiviteter på både dag, ettermiddag og kveld, da behovet til den enkelte og pårørende vil variere.

Økt samarbeid med frivilligheten vil være avgjørende for å kunne lykkes med å gi innbyggerne gode kultur og aktivitetsopplevelser i fremtiden. Arbeidet med temaplanen har kartlagt mye bra samarbeid, men også at kommunen har et forbedringspotensial når det gjelder å ivareta frivilligheten på en god måte. I planprosessen ble det arrangert et dialogmøte mellom kommunen helse og omsorg og frivilligheten, med tema tilrettelagt arbeid og aktivitet for personer med demens. Engasjementet var stort og frivilligheten hadde gode tilbakemeldinger på utfordringer og muligheter i fremtiden.

³ Hva er fremtidig behov for varig tilrettelagt arbeid og aktivitet for den aktuelle målgruppen i Levanger kommune. Oppgave Universitetet Nord, Elin Svardal 29.05.17

Velferdsstat under press	
Utfordringer	Muligheter
«Eldrebolegen» vil føre til økning i antall eldre med fysiske og kognitive helseplager og dermed økning i antallet eldre med behov for tilrettelagt aktivisering.	Antall friske eldre øker også og dette er et ressurspotensiale når det gjelder rekruttering av frivillige.
Andelen yngre personer med demens øker, både blant funksjonsfriske og utviklingshemmede.	Yngre personer med demens kan fortsatt ha ressurser, som kan utnyttes positivt for den enkelte og være til nytte for andre.
Variasjonen i kommunens arbeids- og aktiviseringstilbud er for liten til å favne alle i målgruppen.	Skape nye tilbud og arenaer i samarbeid med interne og eksterne aktører.
Det er en utfordring å løse arbeid og aktivitet for brukere som krever individuelt tilpassede tilbud.	Etablere arenaer som gir rom for fleksibilitet og muligheter for friluftaktivitet, naturopplevelser, gårdsarbeidsoppgaver og kontakt med dyr.
Utfordring å ha riktige lokaler/arenaer, nok lokaler og gjøre nåværende lokaler tilgjengelige. Gjelder både for frivilligheten og kommunale tilbud. Behov for arena(er) som kan gi friluftaktivitet, naturopplevelse og kontakt med dyr.	Få oversikt over tilgjengelige lokaler og skape systemer for økt utnyttelse av lokaler. Vurdere kjøp/utvidelse/bygging av nye lokaler og arenaer, evt leie av lokaler/arenaer.
Unge med funksjonsnedsettelse og behov for varig tilrettelagt arbeid, blir ikke godt nok inkludert i det ordinære arbeidslivet.	Tettere samarbeid mellom videregående skole, Nav, kommune, næringsliv og tiltaksbedrifter
Press på støttekontakttjenesten, antall søknader og vedtak om støttekontakt har økt de siste 5 årene. Løsning med en-til-en tjeneste gir ikke måloppnåelse for alle.	Systematisk bruke aktivitetsgrupper som støttekontakttjeneste, med formål å bygge sosiale nettverk. Samarbeide med eksterne aktører for å rekruttere støttekontakter. Treningskontakt og støttekontakttjenesten bør sees i sammenheng og sammen bidra til god faglig tjenesteutvikling på området.
Utfordring å samhandle forutsigbart og godt med frivilligheten på avdelingsnivå slik at de blir ivaretatt.	Bedre struktur og systematikk på samarbeid og kommunikasjon. Opprettelse av Frivilligkontakter, som fungerer som kontaktpersoner for frivilligheten.

Frivilligheten generelt melder om «forgubbing». Behov for flere yngre medlemmer dersom frivilligheten skal opprettholde dagens aktivitetsnivå og/eller øke aktivitetsnivået.	Målrettet samarbeid mellom kommune og frivillighet for å rekruttere flere yngre til frivillige lag og foreninger. Tenke langsiktig og bruke barnehager og skoler, jamfør valgfaget «Innsats for andre» og Livsgledebarnehager. Det kan også finnes uforløste ressurser i målgruppen for temaplanen.
Utfordring at mangel på skyss hindrer innbyggere i å delta på aktiviteter i regi av frivillige og/eller kommunen. Mangelen kan skyldes logistikkutfordringer og/eller økonomi hos frivilligheten/kommunen til å tilby skyss.	Kan kartlegges ytterligere knyttet til konkrete aktiviteter, er det personell, kjøretøy eller økonomi som er avgjørende. Bruke Frivilligsentralen til å opprette «skyss-korps» som kan brukes på tvers av lag og organisasjoner. Teknologi er under utvikling, blant annet en «SkyssApp».
Folkehelse og sosial ulikhet	
Utfordringer	Muligheter
Allmenne gratis kultur og aktivitetstilbud øker ikke nødvendigvis deltagelsen hos målgruppen til planen, da de ofte er avhengige av ledsager og/eller skyss for å kunne delta.	Samarbeid mellom kommunen, innbygger, pårørende og frivilligheten slik at behovet for ledsager og skyss til/fra/på aktiviteter blir dekket. Teknologi er under utvikling, bl.a en «SkyssApp»
Mange i målgruppen er avhengig av andre for å bli gjort kjent med allmenne gratis kultur og aktivitetstilbud, og støtte/reduksjonsordninger som finnes knyttet til deltagelse i fritidsaktiviteter.	Aktive pårørende, profesjonelle hjelpere, verger og brukerorganisasjoner, frivillige kan opplyse den aktuelle innbygger. Mer tilgjengelige og brukervennlige teknologiske løsninger for informasjon.
Innbyggere med marginal økonomi kan hindres i deltagelse i kultur/idrettsaktiviteter som koster penger.	Gratis aktiviteter som arrangeres for alle, gratis utlån av sportsutstyr, friplasser i Kulturskolen, etc.

Demokrati, medvirkning og frivillighet	
Utfordringer	Muligheter
Mange i målgruppen har ingen muligheter til å fremme sine interesser selv.	Fremme sine interesser via interesseorganisasjoner, brukerorganisasjoner og pårørende. Kommunalt ansatte primærkontakter, sekundærkontakter og koordinatore har et særlig ansvar for å bistå mottakere av helsetjenester med å fremme sine interesser, først og fremst når det gjelder helsetjenester. Verger bistår med å ivareta interesser de er oppnevnt til å ivareta.
Mange i målgruppen blir ikke sett på som en ressurs når det gjelder frivillig arbeid, og de har behov for en «brobygger» inn i frivilligheten.	Mulig satsingsområde for Frivilligsentralen og Nav? Som eksempel kan mange som blir innvilget delvis/hel uføretrygd bli orientert av Nav om Frivilligsentralen/lag og foreninger, og muligheten til å være til nytte for andre.
Kompetanse, innovasjon og ledelse	
Utfordringer	Muligheter
Det er en utfordring å sørge for at ansatte til enhver tid har riktig kompetanse i tjenesteytingen som omfatter arbeid og aktivitet. Kommunedelplan Helse og omsorg peker på at: «Kunst og kultur bør i større grad brukes til å utvikle nye miljøterapeutiske metoder og faglige tilnærminger i omsorgstjenestene, som f.eks. integrert bruk av musikk, sang, dans og andre kulturuttrykk». Dette har ikke vært godt nok synlig og vektlagt i utviklingen av omsorgstjenestene så langt. Ytterøy Helsetun har jobbet godt med dette i en årrekke, og er kompetansebærere.	Kompetanseplan for sektor Helse er under utarbeidelse, og kompetansebehov avdekket i arbeidet med denne planen vil bli meldt inn til prosessleder for Kompetanseplanen. Fornytt fokus og satsing på kompetanseheving hos ansatte innenfor Musikkbasert miljøbehandling, i samarbeid med Enhet Kultur og Nasjonalt kompetansesenter for kultur helse og omsorg. Kompetanseoverføring fra Ytterøy Helsetun kan implementeres systematisk i kompetansehevingen.
Utfordring å få koordinert all kompetanseheving slik at den kommer til rett tid og at belastningen på avdelingene og den enkelte ansatte ikke blir for stor.	Langsiktig og systematisk kompetanseplan på overordnet nivå, men også på avdelingsnivå.

Kommunen har og vil få innbyggere med tjenestebehov som på grunn av ulike funksjonsnedsettelse ikke vil være i stand til å lære seg norsk hverken muntlig eller skriftlig. Noen vil ha muntlig språk på sitt morsmål, noen vil ikke ha det. Hvilken språkkompetanse må vi ha for å kunne yte gode tjenester inkludert arbeid og aktivitet?	Tilpasset norskundervisning. Bruk av alternative kommunikasjonsmetoder. Bruk av tolk. Spesifikk rekruttering av flerspråklige ansatte.
Digitalisering	
Utfordringer	Muligheter
Spesifikke digitale løsninger i tjenesteutøvingen gir behov for økt kompetanse hos tjenesteyter og tjenestemottaker. Generelle digitale løsninger for innbyggere i fremtiden krever kompetanse hos innbyggerne.	Fremtidens innbyggere vil være mer vant til å håndtere generelle teknologiske hjelpemidler. Markedet for teknologiløsninger til helse- og omsorgssektoren vil øke, og dette vil kunne føre til et bredere spekter av løsninger og fokus på brukervennlige løsninger. Datakurs for eldre kan være en fin mulighet til å vedlikeholde kunnskap og få ny kunnskap. Bruk av Virtual Reality, internett, TV/PC/Internettspill, samlinger av historiske bilder/artikler på nettsider gir nye muligheter til aktiviteter. F.eks sitte på trimsykkel og se film fra hjemtraktene. Enklere å holde kontakten med familie og venner via løsninger som Skype/Facetime. Bruk av gode digitale samskappingsplattformer kan gi innbyggerne god informasjon og oversikt over frivillighetens organisasjoner og aktiviteter, og koble sammen behov og aktiviteter.

Samferdsel og mobilitet	
Utfordringer	Muligheter
Større mobilitet i arbeidsmarkedet kan føre til mindre familienettverk på bostedet til den som har behov for hjelp. Erfaringer viser at det blir større behov for kommunale tjenester når familienettverket på bostedet er mindre.	Aktivere annet nettverk som innbygger har opparbeidet seg på bostedet. Holde kontakt med familien via løsninger som Skype/Facetime for å motvirke ensomhet.
Mange i målgruppen er avhengig av skyss til/fra arbeid og aktivitet. Dette skyldes flere årsaker blant annet mangel på førerkort og/eller bil, fysiske/psykiske helseproblem og mangel på kollektivtransport der de bor.	Kommunale arbeids- og aktiviseringstilbud som gis med bakgrunn enkeltvedtak på helse og omsorgstjenester, har i dag tilbud om gratis skyss til/fra aktiviteten for de som har behov for dette. Tilbud arrangert av frivilligheten har i varierende grad organisert skyss til/fra aktiviteten. Samarbeid mellom kommune og frivillighet om skyss kan gi flere mulighet til å delta på aktiviteter.

9. RAMMER OG KUNNSKAPSGRUNNLAG FOR PLANEN

Statlige føringer

- [Lov om folkehelsearbeid](#)
- [Lov om kommunale helse og omsorgstjenester](#)
- [Meld.St. 29 \(2012-2013\) Morgendagens omsorg.](#)
- [Meld.St. 34\(2012-2013\) Folkehelsemeldingen «God helse – felles ansvar»](#)
- [Meld. St. 15 \(2017–2018\) - regjeringen.no](#)
- [Demensplan 2020](#)
- [NOU 2016:17 På lik linje. Åtte løft for å realisere grunnleggende rettigheter for personer med utviklingshemming.](#)

Regionale føringer

- [Strategi for folkehelsearbeidet i Nord-Trøndelag 2011-2014](#) (utkast)

Kommunale plan- og styringsdokumenter

- [Planstrategi 2017-2020](#)
- [Helhetlig samfunnsanalyse](#)
- [Kommuneplanens samfunnsdel 2015-2030](#)
- [Økonomiplan Levanger kommune 2018-2021](#)
- [Kommunedelplan helse og omsorg 2015-2030](#)
- [Kommunedelplan oppvekst 2015-2022](#)
- [Kommunedelplan kultur 2015-2022](#)
- [Kommunedelplan Næring 2017-2020](#)
- [Temaplan anlegg for lek, idrett og aktivitet](#)
- [Boligsosial handlingsplan 2016-2019](#)

Andre relevante dokumenter og kunnskapsgrunnlag

- [NAKU artikkel Arbeid og aktivitet 050117](#)
- [Arbeid og psykisk helse Helsedirektoratet 06.11.17](#) (fotnote 1)
- [Abc opplæring aldring og helse](#)
- [Velferdsteknologiens ABC](#)
- [Rapport "Itjnå tvil. Det virke!" 2014 Wollan, Gjermund](#) (fotnote 2)
- [Nettside Aldring og helse](#), Nasjonal kompetansetjeneste
- [Musikkbasert miljøbehandling en del av fremtidens eldrepolitikk - Nasjonalt kompetansesenter for kultur, helse og omsorg](#)
- [Nettside Fritid for alle nasjonalt nettsted knyttet til fagfeltet støttekontakt, kultur og fritidsdeltagelse](#)
- [Nav Uføremottakere etter kommune mars 2016-2018](#), statistikk
- [Hva er fremtidig behov for varig tilrettelagt arbeid og aktivitet for den aktuelle målgruppen i Levanger kommune. Oppgave Universitetet Nord Elin Svardal 29.05.17](#) (fotnote 3)

Prosessdokumenter

- [Arbeids og kartleggingsprosess Temaplan Arbeid og aktivitet](#)
- [Temaplan Arbeid og aktivisering sammendrag av resultat fra questback](#)
- [Temaplan Arbeid og aktivisering Intervju](#)
- [Oppsummering etter dialogmøte den 1. mars 2018 tema tilrettelagt arbeid og aktivitet for personer med demens](#)
- [Oppsummering fra Idemyldring Temaplan arbeid og aktivitet 9. januar 2018](#)